

## РОЗДІЛ 6 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 81'25:81'373.46[811.161.2+811.531]  
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.1.27>

### ПІДХОДИ ДО ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗАМОВЛЯНЬ, БЛАГОСЛОВЕНЬ І ПРОКЛЬОНІВ ЯК ФОЛЬКЛОРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У КІНОПЕРЕКЛАДІ КОРЕЙСЬКОЮ МОВОЮ

### APPROACHES TO RENDERING UKRAINIAN INCANTATIONS, BLESSINGS, AND CURSES AS FOLKLORIC ELEMENTS IN FILM TRANSLATION INTO KOREAN

**Аліменко О.С.,**  
*orcid.org/0000-0003-0186-6909*  
кандидат філологічних наук,  
асистент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії  
Навчально-наукового Інституту філології  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**Тогобицька А.І.,**  
*orcid.org/0009-0000-4351-5504*  
старший викладач кафедри корейської і японської філології  
Київського національного лінгвістичного університету

Стаття присвячена дослідженню проблеми відтворення українських фольклорних елементів, зокрема замовлянь, благословень і прокльонів, у кіноперекладі корейською мовою. З огляду на те, що ці елементи фольклору є важливими носіями культурних цінностей і вірувань, вони створюють певні труднощі при їхньому перекладі, оскільки мають специфічну культурну та мовну природу. Метою дослідження є аналіз основних підходів до перекладу зазначених фольклорних елементів у кінематографі з української на корейську мову, визначення лексико-синтаксичних особливостей їх адаптації та вивчення прагматичних і комунікативних аспектів таких перетворень.

У процесі дослідження використовуються оцінюється, як у корейському кіноперекладі змінюються метафори, образи й культурні асоціації, характерні для українського фольклору. Окрему увагу приділено трансформаціям, які відбуваються при перекладі специфічних фольклорних виразів, таких як замовляння, благословення та прокльони, і тому визначаються основні перекладацькі стратегії для адекватного відтворення цих елементів у корейському мовному контексті.

Дослідження показує, що переклад фольклорних елементів на корейську мову вимагає значної адаптації, оскільки деякі образи і культурні концепти не мають прямих відповідників у корейській мові. Це призводить до необхідності використання узагальнених термінів і заміни символічних елементів на більш нейтральні чи зрозумілі для носіїв корейської мови концепти. Водночас зберігається основний смисловий зміст, що дозволяє передати загальну ідею побажань або прокльонів, хоча культурні конотації можуть бути втрачені або змінені.

У результаті дослідження виділено кілька основних підходів до перекладу фольклорних елементів, серед яких є як дослівні, так і більш вільні адаптаційні стратегії, що дозволяють досягти ефективної передачі змісту, зберігаючи прагматичну функцію висловів у новому культурному контексті.

**Ключові слова:** корейська мова, корейська етнокультура, фольклорні елементи, замовляння, благословення, прокльони.

The article is devoted to the study of the problem of reproducing Ukrainian folkloric elements, in particular, incantations, blessings, and curses, in film translation into Korean. Since these elements of folklore are important bearers of cultural values and beliefs, they create certain difficulties in translation due to their specific cultural and linguistic nature. The aim of the study is to analyze the main approaches to translating these folkloric elements in cinema from Ukrainian to Korean, to identify the lexical-syntactic features of their adaptation, and to examine the pragmatic and communicative aspects of such transformations.

The study evaluates how metaphors, images, and cultural associations characteristic of Ukrainian folklore change in Korean film translation. Special attention is given to the transformations that occur when translating specific folkloric expressions, such as incantations, blessings, and curses, and the main translation strategies for adequately reproducing these elements in the Korean linguistic context are identified.

The research shows that translating folkloric elements into Korean requires significant adaptation, as some images and cultural concepts do not have direct equivalents in the Korean language. This leads to the necessity of using generalized terms and replacing symbolic elements with more neutral or understandable concepts for Korean speakers. At the same

time, the core semantic meaning is preserved, allowing the general idea of wishes or curses to be conveyed, although cultural connotations may be lost or altered.

As a result of the study, several main approaches to translating folkloric elements are highlighted, including both literal and more free adaptation strategies, which allow for effective transmission of meaning while preserving the pragmatic function of expressions in the new cultural context.

**Key words:** Korean language, Korean ethnoculture, folkloric elements, incantations, blessings, curses.

**Постановка проблеми.** Питання відтворення фольклорних елементів у перекладі відіграє ключову роль у забезпеченні адекватної міжкультурної комунікації, оскільки вони є носіями глибоких етнокультурних смислів і формують специфічний мовний інструментарій, що відображає світогляд народу. Українські замовляння, благословення та прокльони є невід'ємною частиною національного фольклору, уособлюючи культурні цінності, вірування та комунікативні традиції. Їхнє трактування та використання суттєво варіюються залежно від культурного контексту, що ускладнює процес їхнього перекладу іншими мовами, зокрема корейською.

Відтворення таких фольклорних елементів у кіноперекладі вимагає врахування комунікативно-прагматичних особливостей вихідного тексту та адекватного передавання його змісту в межах цільової культури. Аналіз специфіки перекладу українських замовлянь, благословень і прокльонів дозволяє глибше дослідити взаємодію мови й культури, виявити основні перекладацькі стратегії та розширити уявлення про збереження національної ідентичності у процесі міжкультурної комунікації.

Така широка постановка проблеми потребує детального дослідження з метою визначення основних підходів до перекладу цих фольклорних елементів та особливостей їхнього функціонування у кіноперекладі корейською мовою.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема відтворення різних лінгво- і етнокультурних елементів у перекладі розглядається у працях багатьох науковців. Так, питання передачі паремій, метафор, порівнянь та інших специфічних мовних одиниць досліджували вітчизняні науковці, зокрема Лещенко Г. А. [3], Мітіна О. М., Швелідзе Л. Д. [5], Тально С. В. [7]. Аспекти кіноперекладу висвітлено у роботах українських мовознавців, таких як Конкульовський В. В. [2], Перванчук Т. Б. [4]. Фольклоризми стали предметом аналізу у дослідженнях Гуцол А. і Юмрукуз А. [1], Скіри Г. [6] та інших вчених. Також українська етнографія налічує низку збірок різноманітних фольклорних елементів, у тому числі замовлянь і обрядових пісень [8] тощо.

Попри важливість питання, переклад українських фольклорних одиниць на корейську мову,

особливо в межах аудіовізуального перекладу, досі залишається малодослідженим. Це зумовлює необхідність ґрунтовного аналізу способів адаптації таких мовних елементів для корейськомовної аудиторії з урахуванням лінгвістичних, культурних і прагматичних особливостей обох мовних просторів.

**Постановка завдання.** Метою дослідження є висвітлення основних підходів до відтворення українських замовлянь, благословень і прокльонів у кіноперекладі корейською мовою та визначення загальних особливостей їхнього функціонування у перекладацькій практиці.

Завдання:

- проаналізувати особливості передачі українських замовлянь, благословень і прокльонів у кіноперекладі корейською мовою;
- визначити лексико-синтаксичні особливості адаптації цих фольклорних елементів;
- розглянути комунікативно-прагматичні властивості українських замовлянь, благословень і прокльонів та їхнє відтворення у корейському мовному контексті;
- визначити ефективні перекладацькі підходи і способи перекладу до передачі українських фольклорних елементів у корейському кіноперекладі.

Матеріалом дослідження слугували українські художні фільми «Легенда Карпат» (2017) і «Довбуш» (2023) та їх офіційні субтитри корейською мовою, створені для використання у південнокорейській кіноіндустрії.

**Виклад основного матеріалу.** Під час перекладу українських фольклорних елементів, зокрема замовлянь, благословень і прокльонів, у кіноадаптаціях корейською мовою виникає низка труднощів, пов'язаних із збереженням їхньої образності, символічного змісту та комунікативної функції. Український фольклор має глибоко вкорінену систему метафор і формул, які відображають народні вірування, магічні уявлення та ритуальні практики. У корейській мові та культурі ці концепти можуть мати інші відповідники або взагалі не мати прямих аналогів, що вимагає адаптації змісту. Саме тому ми розглянемо приклади подібних фольклоризмів і визначимо найефективніші підходи і практики їх відтворення корейською мовою.

Перш за все, проаналізуємо декілька прикладів замовлянь, зокрема, замовляння-благословення новонародженої дитини, напр.,

– *Аби ти був лютий, як часник*

– *Аби тебе ніхто так не урік, як не може печі уректи*

– *Аби тебе нічого не ловилося, як не ловиться печі*

– *Щоб погані очі, що на тебе задивляться, так перегоріли, як угля перегорає*

– *Аби твоя сила була міцна, як дуб*

– *강하고 굳건하게 자라렴*

– *그 어떤 저주에도 걸려서는 안 된다*

– *항상 조심해야 한다*

– *악의 손길이 네게 닿게 해선 안 돼*

– *강인하고 깨끗하게 살아가거라*

(*Легенда Карпат*, 2017)

Як ми можемо спостерігати, в українському варіанті побажання формуються за допомогою сполучників *аби* і *щоб*, які вводять підрядні частини з бажаним наслідком. У корейській мові такі конструкції передаються за допомогою дієслівних закінчень та граматичних форм. Зокрема, флексії *-렴* і *-거라* використовуються для вираження наказу чи побажання. Конструкція *-아/어 야 하다* позначає необхідність або обов'язковість дії. А грамема *-아/어서는 안 되다* використовується для вираження заборони або небажаності. Такі граматичні засоби дозволяють адаптувати українські побажання корейською мовою, зберігаючи їхній зміст, хоча метафори та образи можуть змінюватися.

Що ж до лексичної складової перекладу, вона є радше адаптованою, ніж дослівною, з метою збереження загального змісту тексту. У процесі перекладу деякі лексичні одиниці були змінені або опущені, що призвело до певних трансформацій семантики й стилістики.

Перше речення *Аби ти був лютий, як часник* відтворено як *강하고 깨끗하게 자라렴*, що означає «Рости сильним і стійким». Цей варіант передає основну ідею побажання сили, але при цьому змінюється емоційне забарвлення вислову. В оригіналі слово *лютий* має подвійний зміст – воно може означати не лише силу, а й агресію, лють. У корейському варіанті воно замінене на *강하고 깨끗하게*, що означає «сильний і стійкий», проте позбавлене конотації агресивності. Крім того, опущено порівняння як *часник*, де фітонім *часник* слугував символом захисту й сили у фольклорній традиції. Це суттєво змінює сприйняття вислову: якщо в українському варіанті йдеться про своєрідну «пекучу» або «захисну» силу, то в корейському перекладі акцент зроблено на особистій стійкості.

Друге речення *Аби тебе ніхто так не урік, як не може печі уректи* перекладено як *그 어떤 저주에도 걸려서는 안 된다*, що означає «Щоб ти не підхопив жодного прокляття». Тут відбувається значне узагальнення змісту: ключове слово *урікти*, тобто «зурочити», замінене на *저주*, що в корейській мові має значення «прокляття». У такий спосіб втрачається унікальна українська концепція зурочення як окремого виду негативного магічного впливу, натомість переклад набуває більш загального звучання, характерного для корейського уявлення про злі побажання або прокляття. Також зникає специфічне порівняння з *піччю*, яка в українській культурі виступає сакральним об'єктом, що не піддається зуроченню.

Третє речення *Аби тебе нічого не ловилося, як не ловиться печі* відтворено як *항상 조심해야 한다*, що означає «Завжди треба бути обережним». У цьому випадку переклад є досить вільним і змінює початковий сенс. В оригіналі йдеться про магічний захист від негативних впливів: так само як до гарячої печі нічого не прилипає, так і людині бажають бути «недосяжною» для злих сил. У корейському варіанті ця метафоричність повністю зникає, а замість неї з'являється загальний заклик до пильності. Втрачається і символічний образ печі, який в українській традиції асоціюється з домом, теплом, захистом і духовним осередком родини.

Четверте речення *Щоб погані очі, що на тебе задивляться, так перегоріли, як угля перегорає* перекладено як *악의 손길이 네게 닿게 해선 안 돼*, що означає «Не дозволяй рукам зла доторкнутися до тебе». У цьому випадку частково збережено ідею магічного впливу, проте відбувається зміна метафоричного образу. В українському тексті використано соматизм *очі*, що відповідає традиційному уявленню про зурочення – тобто негативний вплив, який здійснюється через злий погляд. Натомість у корейському варіанті це поняття передано через фразу *악의 손길*, що буквально означає «руки зла». Таке перефразування частково змінює семантику вислову: у корейському варіанті зло набуває активної дії (руки можуть схопити або доторкнутися), тоді як в українському варіанті воно пов'язане з пасивним впливом через погляд. Також повністю опускається другий образ – порівняння з *вугіллям*, яке перегорає, що в оригіналі підсилює ефект побажання і додає йому колориту.

П'яте речення *Аби твоя сила була міцна, як дуб* перекладено як *강인하고 깨끗하게 살아가거라*, що означає «Живи сильно і стійко». Тут зміст збережено загальною, проте втрачається важливий для української культури образ дуба. У слов'ян-

ській традиції дуб – це символ незламності, могутності та зв'язку з предками. У корейському варіанті ці характеристики передано словами *강인하고 꺾끗하게*, які означають силу й стійкість, однак сам конкретний образ дерева відсутній, що робить переклад менш яскравим з точки зору культурних асоціацій.

Аналізуючи текст замовляння загалом, ми бачимо, що лексична складова перекладу демонструє значну адаптацію, спрямовану на збереження загального змісту, але з певними втратами символічності та культурної специфіки. Зокрема, зникають деякі характерні для українського фольклору образи (часник, піч, дуб), які мають глибоке символічне значення. Натомість переклад орієнтований на більш узагальнені концепції, зрозумілі носіям корейської мови, що робить його зручним для сприйняття, але менш насиченим культурними конотаціями.

Розглянемо інший різновид фольклоризмів – благословення у дорогу, напр.:

- 네 다리가 이 무쇠처럼 강해지길
- Нехай твої ноги будуть міцні, як це залізо
- (Легенда Карпат, 2017)

Цей вираз перекладено за допомогою еквівалентного перекладу, однак він має певні стилістичні та конотативні відмінності. При відтворенні тексту корейською мовою збережено оригінальне порівняння, проте використано слово *무쇠*, що означає «чавун». У корейській мові цей термін передає значення міцності, але має дещо інші конотації порівняно з *철* «залізо», яке є більш загальним позначенням металу. Крім того, побажальна функція виражена граматично за допомогою скороченого варіанту конструкції - *길*, яка є еквівалентною українському *нехай*, що дозволяє зберегти відповідний відтінок значення.

Інший приклад благословення у дорогу відтворюється таким чином, напр.:

- 이 성수가 내 아들을 축복하고 보호하길
- Нехай ця свята вода освятить та збереже тебе, сину

(Легенда Карпат, 2017)

Такий варіант перекладу загалом передає зміст українського варіанту, проте має певні відмінності в лексиці та структурі.

У перекладі використано слово *성수*, яке означає святую воду, зазвичай освячену в християнській традиції. Це слово точно передає значення української колокації свята вода. Словосполучення *내 아들을* з часткою - *을* вказує на знахідний відмінок, тобто об'єкт дії. В оригінальному тексті використано форму звертання сину, тоді як у корейському варіанті фраза представлена у третій особі

однини, що є більш природним для корейського мовлення. Дієслова *축복하다* «благословляти» і *보호하다* «захищати» зберігають свою комунікативну функцію побажання за рахунок вживання граматичної конструкції - *길*, яка передає значення «нехай» і відповідає українській формі.

Щодо відмінностей між перекладом і оригіналом, варто зазначити, що в українському тексті використано дієслово освятити, яке означає надання сакральної чистоти. Натомість *축복하다* «благословляти», вжите у корейському варіанті, має трохи ширше значення. Більш точним відповідником для нього могло б бути вирази *거룩하게 하다* або *성스럽게 하다*, хоча такі варіанти звучали б менш природно в корейській мові.

Розглянемо особливості відтворення іншого благословення, яке у контексті набуває прагматичної функції етикетної формули прощання, напр.:

- Най Бог береже!
- 신이시여, 우리를 구해주세요!
- (Довбуш, 2023)

У цьому перекладі спостерігається певна адаптація змісту та стилістики. Український вираз *Нехай Бог береже!* є коротким побажанням, зверненим до Бога з проханням про захист і опіку, тоді як корейський варіант *신이시여, 우리를 구해주세요!* «О Боже, врятуй нас» має форму конкретного прохання, перетворюючи розповідне речення на наказове. Це змінює акцент на більш емоційну й драматичну форму, втрачаючи і функцію етикетної формули, і функцію благословення, характерних для українського оригіналу. Для більш точного передавання значення, ближчого до оригіналу, корейський переклад можна було б оформити як *신이시여, 지켜주소서!* – «О Боже, бережи!» або *하나님이여, 보호하소서!* – «Господи, охороняй!». Тим не менш, використаний корейський варіант є більш емоційним і зосередженим на конкретному проханні про порятунок, на відміну від загального благословення в українському варіанті.

Прокльони як фольклорні елементи також викликають низку труднощів у процесі відтворення корейською мовою через великий рівень метафоричності, напр.:

- А най би шлях трафив того, хто на цім світі війни проводе
- 전쟁 이런 것 / 하나님의 땅에 전쟁을 가져온 자
- (Довбуш, 2023)

У цьому перекладі спостерігається значна адаптація, яка впливає на стиль, емоційне забарвлення та смисловий акцент вислову. Зазначений вище український вираз є фольклорним прокльо-

ном, спрямованим на людину, яка розв'язує війни. Вираз *най би шлях трафив* у традиційному українському розумінні означає «нехай його вразить удар» або «нехай його спіткає лихо», і він несе сильний емоційний заряд осуду та прокляття.

У корейському перекладі *전쟁 이런 것 / 하나님의 땅에 전쟁을 가져온 자* зміст дещо змінений. Вираз *전쟁 이런 것* є лайливим вигуком, що означає «чорт забирай, таке» або «до біса», що не передає ідеї прокляття конкретній особі, а лише виражає роздратування. Фраза *하나님의 땅에 전쟁을 가져온 자* перекладається як «той, хто приніс війну на землю Божу», що хоча і правильно передає зміст другої частини оригіналу, однак містить додатковий релігійний аспект, який в оригінальному тексті відсутній.

Таким чином, у перекладі збережено загальний сенс прокльону, але втрачено характерну українську ідіому, яка є ключовим елементом оригінального тексту. Замість нього використано більш загальну лайливу фразу, що послаблює вплив прокльону. Крім того, додано релігійний контекст через фразу *земля Божя*, що змінює акцент вислову.

Більш точним варіантом перекладу, який би краще передав силу й характер українського прокльону, міг би бути *저주받을 놈, 이 세상에 전쟁을 가져온 자!*, тобто «Проклятий той, хто приніс війну у цей світ». Такий варіант зберігає ідею прокляття та звинувачення, що є важливими у вихідному тексті.

**Висновки.** Переклад українських фольклорних елементів, зокрема замовлянь, благословень

і прокльонів, у кіноадаптаціях корейською мовою супроводжується значними труднощами, пов'язаними із збереженням їхньої образності, символічного змісту та комунікативної функції. Аналіз перекладів засвідчує, що основні підходи до відтворення цих елементів включають адаптацію, узагальнення та часткову заміну культурно специфічних образів на більш зрозумілі для корейської аудиторії еквіваленти.

У випадку замовлянь спостерігається тенденція до спрощення або усунення метафоричних конструкцій, що призводить до втрати культурної символіки. Благословення, хоч і зберігають свою побажальну функцію, часто змінюють структуру звернень, а також можуть втрачати окремі конотації. Переклад прокльонів, своєю чергою, демонструє значні стилістичні та емоційні трансформації, що нерідко послаблює їхній виразний ефект.

Загалом, кіноадаптація українських фольклоризмів корейською мовою ґрунтується на необхідності балансувати між буквальним перекладом та зрозумілістю для аудиторії, що призводить до певних втрат культурного колориту, але водночас сприяє ефективному донесенню основного змісту.

Перспективами подальших розвідок є зіставні дослідження інших жанрів усної народної творчості, зокрема, казок і народних пісень, які також мають значні труднощі в адаптації та передачі культурного контексту. Подальше дослідження цих аспектів сприятиме глибшому розумінню проблеми та вдосконаленню методології перекладу українського фольклору корейською мовою, забезпечуючи кращу міжкультурну комунікацію.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуцол А., Юмрукуз А. Особливості відтворення фольклорних елементів при перекладі українських народних казок. *Науковий вісник ПНПУ ім. К.Д. Ушинського*, 2020. № 31. С. 118–133.
2. Конкульовський В.В., Возник Н. Субтитрування як один з видів аудіовізуального перекладу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2020. Вип.187. С. 634–640.
3. Лещенко Г.А. Особливості відтворення українських паремій мовою перекладу. *Нова філологія* : збірник наукових праць. 2013. № 57. С. 183–186.
4. Перванчук Т.Б. Аудіовізуальний переклад: основні види і особливості. *Вчені Записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2021. Т. 32. № 4. С. 121–126.
5. Мітіна О.М., Швелідзе Л.Д. Проблеми перекладу українських прецедентних текстів англійською мовою. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Лінгвістика*. 2019. Вип. 35. С. 51–156.
6. Скіра Г. Фольклоризми як проблема перекладу (на матеріалі англійських перекладів Франкових казок). *Українське літературознавство* : збірник наукових праць. 2008. Вип.70. С. 238–244.
7. Талько С.В. Лінгвоаксіологічна семантика антропоцентричних метафор та порівнянь в українській і англійській мовах : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. Київ, 2009. 198 с.
8. Український фольклор: критичні матеріали : навчальний посібник / уклад. Н. Сивачук, О.Санівський, О. Циганок. Умань : Візаві, 2023. 416 с.